

Psychologie literatury

Vyučující: Mgr. Martin Švanda

Tel.: 532290382

E-mail: svanda@psu.cas.cz

Syllabus, jarní semestr 2005

Charakteristika kurzu:

Cílem kurzu je seznámit posluchače se základními pojmy, teoriemi, metodologií a možnými přístupy, které jsou charakteristické pro psychologická zkoumání literatury. Studenti by se měli během kurzu obeznámit s historií a současností psychologie literatury. Hlavními tématy psychologie umění jsou psychologie autora, analýza literárního díla a psychologie čtenáře.

Požadavky na ukončení:

Seminární práce na vybrané téma v rozsahu minimálně 3 strany a pravidelná návštěva přednášek a cvičení.

Garant kurzu:

Doc. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

Psychologický ústav AV ČR

tel. +420 532290270

e-mail: cermak@psu.cas.cz

Místo a čas konání:

Jarní semestr 2005

Gorkého 7, místnost: G11, čas: 10.00-11.40.

Témata:

1. Úvod do studia psychologie literatury.

(vymezení pojmu, nástin jednotlivých tematických okruhů, která budou předmětem kurzu, postavení psychologie literatury vzhledem k psychologii umění)

2. Metodologické přístupy k umění literatury.

(kvalitativní a kvantitativní přístup, historie a současnost)

3. Psychoanalýza.

(teorie, které se používaly a používají v psychologii literatury, biografie)

4. Empirické studie.

(měření rysů osobnosti, osobnost umělce, obsahové analýzy textu)

5. Jungiánská analýza.

(C. G. Jung a jeho pojetí umění a literatury, jungovi následovníci, pohádka - literární žánr a prostor pro psychologická zkoumání)

6. Literární kritika.

(koncepte literární kritiky, které pracují s psychologickými pojmy a jejich hlavní představitelé)

7. Postmoderní a ostatní přístupy k umění.

(Fenomenologie, postmoderní obrat v psychologii, narativní psychologie, dialogické self)

8. Dílo jako předmět zkoumání.

(formální kvality díla, možnosti zkoumání)

9. Psychologie čtenáře literárního díla.

(čtenář jako objekt psychologického výzkumu)

10. Autor a životní příběh.

(psychobiografie, vlastní biografie, sekundární literatura-deníky, dopisy, poznámky)

11. Autor a kreativita.

(historie zkoumání, definice umělecké kreativity, J. Viewegh)

12. Autor jako pacient. Postava psychologa a psychiatra v literatuře, psycholog- spisovatel.

(autopatografické příběhy, vztah pacient a terapeut, psychiatrie a umělec. Yalom, Laing, Syřišťová, Havlíček, Vodňanský aj.)

Doporučená literatura:

Bachelard, G. (1997): Voda a sny. Mladá fronta. Praha 1997

Bettelheim B. (2000): Za tajemstvím pohádek. Praha. Nakladatelství Lidové Noviny.

Borecký V. (1996): Imaginace a kultura. Praha: Karolinum.

Čermák I. (2002). Hermeneuticko-narativní pojetí psychologického výzkumu. Psychologický ústav AV ČR, Brno. In sborník z konference pracovních psychologů ve Strážnici. V tisku.

Čermák, I. (2000): Povolání herec. (Kritické momenty v pracovním životě herců). Brno : Nakladatelství Větrné mlýny a Psychologický ústav Akademie věd ČR.

Drvota S. (1973): Osobnost a tvorba. Praha: Avicenum.

Erikson E. H. (1996): Mladý muž Luther. Praha: Psychoanalytické nakladatelství.

Exner M. (2002): Aktanty a nevědomí. Liberec: Technická univerzita Liberec.

Freud S. (1990): Básník a lidské fantazie. In. Freud S.: O člověku a kultuře. Praha: Odeon. (s. 81-89).

Freud S. (1990): Dostojevskij a otcovražda. In. Freud S.: O člověku a kultuře. Praha: Odeon. (s. 151-167).

Freud S. (1990): Motiv volby skříněk. In. Freud S.: O člověku a kultuře. Praha: Odeon. (s. 141-150).

- Freud S. (1990): Řeč k udělení Goethovy ceny. In. Freud S.: O člověku a kultuře. Praha: Odeon. (s. 168-172).
- Freud S. (1991): Vzpomínka z dětství Leonarda da Vinci. Praha: Orbis.
- Hermans H. J. M. , Kempen H. J. G. (1993). The Dialogical Self: Meaning as Movement. San Diego: Academic Press.
- Hyhlík, F. (1958): Četba a její vliv na utváření osobnosti : Psychologie čtenáře. Praha: SPN.
- Kučera O. (1948): Genese „prokletého básníka“: Ducasse-Lautréamont. In Dosužkov B. (Ed.) Sborník psychoanalytických prací. Praha, Máj. (s.125-142).
- Mc Adams D. P. (2001). The Psychology of life Stories. Review of General Psychology, Volume 5(2). 100-122.
- Mc Adams D. P. (1993). The Stories we live by: Personal myths and the making of the self. New York: Morrow.
- Mc Kinley Runyan W. (1982): Life Histories and Psychobiography. New York: Oxford UP.
- Mishler, E. G. (1999): Storylines: Craftartists' narratives of identity. Cambridge, MA: Harvard
- Pechár J. (1992): Prostor imaginace. Praha: Psychoanalytické nakladatelství.
- Rimmon-Kennanová S. (2001). Poetika vyprávění. Brno: Host.
- Viewegh J. (1999): Psychologie umělecké literatury. Brno: PÚ AV ČR.
- Viewegh J. (1996): Sebevražda a literatura. Brno. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Vygotskij L. S. (1981): Psychologie umění. Praha: Odeon.

Další literatura bude uváděna u jednotlivých problémových okruhů.

